

ment, at denne Anstalt skulde lægges et Stykke udenfor Kjøbenhavn; men da jeg ikke kan se Andet, end at en af de væsentligste Mangler ved de Kellerske Anstalter er den, at Sundhedsforholdene, Luftforholdene ere mindre heldige, baade hvad Sove- og Skoleværelser angaar, kan jeg ikke antage Andet, end at det paaligger Ministeriet, naar det skal have Tilsyn med Enkelthederne ved Bygningens Opførelse, at paase, at Sundhedsforholdene her virkelig blive bedre, og jeg har da ment, at de ikke vilde blive bedre, medmindre Bygningen blev lagt i Udtaanten af Byen; thi det maa dog indrømmes af Enhver, der personlig vil overbevise sig om, hvorledes den nuværende Tilstand ved Anstalten ude i Blaagaardskvarteret er, at medens man skulde antage, at den var meget heldig, da den ligger paa et Sted, hvor Byen ikke er saa tæt bebygget som andre Steder, ere dog Sundhedsforholdene, navnlig Luftforholdene meget uheldige. Nu siger det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Bille), at der ved Statens nye Institut vil blive stillet større Fordringer, f. Ex. til Bolig for Lærere, end Lilsældet er ved den Kellerske Anstalt. Jeg indrømmer det ærede Medlem, at skulle vi bygge til mange Lærere i den nye Anstalt, bliver der en væsentlig Forskjel paa denne og den Kellerske Anstalt. Men det forekommer mig ikke nødvendigt at lade alle Lærere bo paa Anstalten. Naturligvis maa der være endte Lærere paa den. Men naar det i en væsentlig Grad skal fordyre en saadan Bygnings Opførelse, at der skal være Plads til mange Lærere og Lærerinder, forekommer det mig, at, naar Anstalten kommer til at ligge i en Kjøbstad, var det Noget, der kunde tages under Overveielse, om det ikke var praktisk og rimeligt, at en Del af Lærerpersonalet ikke boede paa Anstalten. Der er en Omstændighed ved, at det er Staten, der bygger, som jeg antager, maasse gjør sig gjældende her. De Folk, som Ministeriet bruger, naar det skal bygge, disse Arkitekter have visse Regler, som de gaa ud fra, et vist Antal Kroner, som de multiplicere og dividere med, og det er et Spørgsmaal, om dette Antal Kroner virkelig stemmer med, hvad der er rigtigt for Dieblirket. Vi vide af Erfaringer fra 1877 og 1876, at da var der ganske andre Forhold tilstede. Da var Materialierne langt dyrere, end de nu ere, og hvis disse Arkitekter blive ved at bruge det samme Antal Kroner ved deres Beregninger, maa Beregningen absolut blive for høi. Det er i alt Fald blevet tilstrækkeligt oplyst, at det gaar saaledes til, at de beregne et bestemt Antal Kroner for hver Kvadratalen. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Bille) endte med at sige, at han kunde gaa med til, at Overslaget blev 10,000 Kr. mindre end foreslaaet, nemlig de 10,000 Kr. til uforudsete Udgifter. Det er jo allerede Noget. Nu lod det imidlertid til, at den ærede Minister ikke kunde indlade sig paa saa Meget, som at disse

10,000 Kr. bleve tagne fra. Men dersom de Arkitekter, som Regjeringen bruger, naar den vil opføre en Bygning, have brugt i deres Beregning akkurat det samme Antal Kroner, som de brugte f. Ex. for 5 Mar siden, da skal jeg dog henstille, om vi ikke Alle, eftersom Konjunkturerne nu ere andre baade for Arbejde og Materiale, ere berettigede til at antage, at det er for høie Summer, der kommer ud som Endereultat. Efter den Smule Erfaring, som jeg har faaet i den korte Tid, jeg har været med, navnlig i Finantsudvalget, kan jeg ikke sige Andet, end at vi saa at sige maa have et Die paa hver Finger, hver Gang der kommer et Overslag fra Ministeriet paa nye Bygninger, da det altid viser sig, at de koste Mere for Staten end for private Folk. Man siger altid: Ja, der er jo klart, at, naar Staten bygger, vil det koste mere, end naar Private bygge. Det indrømmer jeg; men der er en Grandse, og der er en Ring, som Staten under alle Omstændigheder kan give, men som Private ikke altid kunne give, og det er, at Staten betaler prompte, hvad den bestiller, saa at de, der paataage sig Leverancerne, ikke løbe Fare for, naar de have leveret, ingen Betaling at faae, saaledes som det undertiden kan gaa dem ligeoverfor Private. Er det derfor ugunstigere for dem i visse Retninger at have med Staten at gjøre, saa er der paa den anden Side Lilsælde, hvor det er heldigere for dem, at det er Staten, end om det ikke var Staten. Jeg kan derfor ikke se rettere, end at man nok kunde tage Hensyn til, naar der skal bygges for Staten, om det ikke af den Grund kunde gjøres billigere og enda gjøres lige saa godt. Selvsølgelig vil jeg nødig, som jeg allerede ubtalte i mit første Foredrag, være med til at se det gamle Ordsprog gaa i Opfyldelse, at man sparer paa Skillingen og lader Daleren gaa. Det er ikke min Hensigt.

Bille: Det ærede Medlem maa være grumme forlegen for at komme i Konflikt med mig og udvægle Meningsforskjel med mig. Her er en Sag, om hvilken jeg tør sige, at vi ere enige i de $\frac{99}{100}$, og alligevel lagde det ærede Medlem en saadan Rægt paa den sidste lille $\frac{1}{100}$, hvorom vi vare uenige, som om det var det Væsentlige. Det kunde endog være, at, naar vi kom nærmere til at se paa det, vare vi ikke engang helt uenige om den. I alt Fald tror jeg ikke, at der er nogen Grund til at føre Debatten videre paa dette Sted. Det er kun en lille Bemærkning, jeg vil gjøre. Naar et Institut som dette skal være beregnet paa Externat og Internat, og naar det skal optage en Undervisningsmethode, hvor det har den største Betydning, at Lærere og Lærerinder særdes saa meget som mulig mellem Eleverne, er det ogsaa tillige af stor Vigtighed, at disse Lærere og Lærerinder bo paa selve Anstalten og leve og særdes mellem Eleverne, ikke alene i Undervisningstiden, men ogsaa under deres Maaltider og